

Ю.Г. ГАМУЛЯ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
herbarium-cwu@mail.ru

АУТЕНТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ВИДІВ РОДУ *TRAGOPOGON* (*ASTERACEAE*) У ГЕРБАРІЇ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА (*CWU*)

Gamulya Yu.G. Authentic materials of the species of the genus *Tragopogon* (*Asteraceae*) in the Herbarium of V.N. Karazin Kharkiv National University (*CWU*). Ukr. Bot. J., 2016, 73(4): 404–408.

V.N. Karazin Kharkiv National University
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

Abstract. The article lists authentic herbarium samples of species of *Tragopogon* described and studied by I.V. Artemchuk and M.V. Klokov which are deposited in the Herbarium (*CWU*) of V.N. Karazin Kharkiv National University. In total there are 36 authentic samples including the holotype of *Tragopogon borysthenticus* Artemczuk as well as 12 paratypes and 23 samples which can also be attributed to authentic materials of the following species: *Tragopogon borysthenticus* Artemczuk, *T. borysthenticus* Artemczuk var. *macrocarpus* Artemcz., *T. podolicus* (Besser ex DC.) Artemczuk, *T. melanatherus* Klokov, *T. leiorhynchus* Klokov, and *T. tauricus* Klokov.

Key words: Herbarium *CWU*, *Tragopogon*, authentic material, holotype, paratype

Вступ

Останніми роками ботаніки світу приділяють значну увагу вивченню старовинних гербарних колекцій з метою виявлення типового й автентичного матеріалу. Прискіпливого дослідження потребують зразки, які належать до часів злету ботанічної науки в Україні – початку ХХ ст. Гербарій Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (*CWU*) у своїх фондах має чимало таких зібрань, посідаючи одне з провідних місць серед подібних колекцій нашої держави (Dogadina, Gamulya, 2011).

У Харківському університеті в 1930-ті роки працювала потужна плеяда систематиків – це Є.М. Лавренко, Ю.М. Прокудін, А.М. Матвієнко, О.А. Коршиков, Н.Т. Десятова-Шостенко, І.В. Артемчук, М.В. Клоков та ін. (Dogadina, Gamulya, 2011). Уперше для науки вони описали низку таксонів флори України та зібрали численні гербарії. Проте в роки Другої світової війни харківська ботанічна школа зазнала великих втрат. Багато професорів і провідних викладачів загинули, емігрували чи були репресовані, до того ж окупанти вивезли унікальні гербарні збірки, значна частина яких по війні не повернулася до Харкова. Незважаючи на втрачені назавжди та переміщені до інших гербаріїв України матеріали, зібрання *CWU* сьогодні складаються з цінних і маловивчених колекцій, які містять типові

зразки нових для науки видів та автентики і використовуються фахівцями в роботі над описами таксонів (Dogadina, Gamulya, 2011). Ці колекції – єдині в своєму роді та потребують ретельного дослідження й оприлюднення їхнього складу.

Вивчення і типіфікація фондів *CWU*, розпочаті в 2000 р. М.М. Федрончуком і М.В. Шеверюю (Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України), виявили здебільшого голотики й ізо-типи назв видів різних родин флори України. Після впорядкування колекцій кількість типових зразків, які зберігаються в Гербарії Харківського національного університету, значно зросла. За результатами наших досліджень фондів *CWU* вдалося доповнити загальний перелік автентиків, які зберігаються в Україні (Shiyan et al., 2012).

Ця стаття присвячена вивченню гербарних матеріалів *Tragopogon* L. (*Asteraceae*) фондів *CWU* з метою виявлення автентичних матеріалів видів цього роду, описаних у різні роки.

Представників роду *Tragopogon* в Україні в 1930-х роках досліджував І.В. Артемчук, який на той час був аспірантом Харківського університету. Пізніше рід вивчав М.В. Клоков, котрий неодноразово бував у Харкові, працював з гербарними фондами *CWU*. Ці автори не лише описали нові для науки види, а й критично переглянули існуючі (Artemchuk, 1937; Klokov M.V., 1946; Tsvelev N.N., 1989). Результатом роботи вчених стала спеціалізована колекція (понад 100 гербарних аркушів), яка складається не

лише з типового матеріалу, а й зі зборів інших видів роду, особисто опрацьованих І.В. Артемчуком і М.В. Клоковим. Серед цих матеріалів ми виявили зразки запланованих до опису нових видів і форм.

Дослідження основних гербарних фондів і неінсервованих запасників *CWU*, яке проводиться нами з 2008 р., допомогло впорядкувати розділи колекцій «Флора Харківської області», «Флора України», «Флора Криму» та «Флора колишнього СРСР», а також виявити аутентичні матеріали новоописаних таксонів. Нині ці зразки не виокремлені, а зберігаються у відповідних підрозділах *CWU*, в окремих папках, розмішених відповідно до прийнятої в Гербарії системи розташування фондів.

Результати досліджень та їх обговорення

У 1937 р. вийшла друком стаття І.В. Артемчука «Рід *Tragopogon* L. у флорі УРСР» (Artemchuk, 1937). У ній наведені результати багаторічної роботи науковця з дослідження видів зазначеного роду. Автор вивчив численний гербарний матеріал у зібраннях Українського інституту рослинництва, Ботанічних інститутів Харківського державного університету, АН УРСР та АН СРСР, а також Московського державного університету (частково). В результаті І.В. Артемчук описав шість нових для науки видів: *Tragopogon ucrainicus* Artemczuk, *T. borysthenticus* Artemczuk, *T. bjelorusicus* Artemczuk, *T. donetzicus* Artemczuk, *T. tanaiticus* Artemczuk, *T. dasyrhynchus* Artemczuk. Поряд з описом таксонів автор подає нарис з історії вивчення та класифікації *Tragopogon*, з аналізом поглядів на систематику роду К. Ліннея (K. Linnaeus), Н.Й. Жакена (N.J. Jacquin), В.Г. Бессера (W.G. Besser), О.П. де Кандоля (A.P. de Candolle), К.Ф. Ледебур (K.F. Ledebour), І.Ф. Шмальгаузена, Г. Хегі (G. Hegi), С.О. Нікітіна. Ця стаття є актуальною і сьогодні та чи не найповнішою щодо аналізу видового складу роду *Tragopogon* флори України.

Подаємо перелік відомих аутентичних зразків *Tragopogon* із фондів *CWU* із зазначенням категорії зразка, встановленої за типіфікацією матеріалів. За необхідності наводимо деякі цитати стосовно поглядів І.В. Артемчука на систематику окремих видів. Текст етикеток гербарних зразків подано без змін, за наявності цитуємо потае сгітісае до них інших дослідників та особисті примітки авторів. Для кожного виду вказано базионім, номенклатурний тип і місце його зберігання.

Перелік аутентичних зразків, що зберігаються у фондах Гербарію Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (CWU).

1. *Tragopogon borysthenticus* Artemczuk, 1937, Тр. Наук-Досл. Ін-ту Бот. Харк. держ. ун-ту. 2: 47, Fig. 5; Boriss., 1964, Флора СССР, 29: 174; Цвелев, 1989, Флора Европ. части СССР, 8: 51. — *T. brevirostris* DC. subsp. *borysthenticus* (Artemcz.) C. Regel, 1937, Scripta Horti Bot. Univ. (Kaunas), 5: 41. — *T. dolichocarpus* Klokov, 1965, Флора УРСР, 12: 565, 236, Рис. 47. — *T. brevirostris* auct. non DC.: I. Richards, 1976, Fl. Europ. 4: 324 pp.

За протологом: «Ucr. S.S.R., prov. Cherson prope pag. Tzurjupa, in arenosis ad pinetum 19. VII. 1934. I. Prokudin. Charjkov. Herb. Univ. Civ. — 17. Ок. с. Цюрюпи. Піскові кучугури біля соснового лісу. 19. VIII 1934. Ю. Прокудін».

Holotypus: «*Tragopogon borysthenticus* mihi. Херсонщина. Цюрупинський район. Околиці с. Цюрюпи. Піскові кучугури біля соснового лісу. 19. VIII 1934. Зібр. Ю.М. Прокудін. Визн. І.В. Артемчук», *CWU* 0050136 (рис. 1).

Paratypus: «*Tragopogon borysthenticus* mihi. Запоріжжя. с. Біленьке. Лиса гора. Піски. 19. VIII 1934. І.В. Артемчук», *CWU* 0050135, *CWU* 0050139.

Paratypus: «*Tragopogon borysthenticus* mihi. УРСР. Околиці м. Миколаєва. Літо 1932. Зібр. М. Клоков. Визн. І.В. Артемчук, 25.II 1935», *CWU* 0050876, *CWU* 0050128.

Paratypus: «*Tragopogon borysthenticus* mihi. Миколаїв, околиці. Піски. Піски в питомнику. 30. VII 1930. Зібр. М. Клоков. Визн. І.В. Артемчук, 15.VI 1935», *CWU* 0050138, *CWU* 0050142.

Paratypus: «*Tragopogon borysthenticus* mihi. Запоріжжя. Лівий берег Дніпра, ур. Великі Кучугури. За кінськими плавнями. Піскові кучугури. 20. VIII 1934. І.В. Артемчук», *CWU* 0050129.

Paratypus: «*Tragopogon borysthenticus* mihi. Херсонська обл. Коса Джарилгач SN профіль через західний колодязь коси, 35 м на північ від берега Чорного моря. Злегка хвилясті піскові рівнини. 06.07.1929. П. Давидович. Н. Шостенко. Визн. І.В. Артемчук», *CWU* 0050140.

Sp. authent.: «*Tragopogon borysthenticus* mihi. Херсонщина. Цюрупинський район. С. Цюрупинське. Піскові кучугури біля бору. 9.08.1934. Зібр. Ю.М. Прокудін. Визн. І.В. Артемчук», *CWU* 0050869 (M. Shevera, 25.12.2000, in herb. pro holotypus), *CWU* 0050870 — *CWU* 0050872.

Рис. 1. Гербарний зразок *Tragopogon borysthenticus* Artemcz. (holotypus)

Fig. 1. Herbarium specimen of *Tragopogon borysthenticus* Artemcz. (holotypus)

Sp. authent. «*Tragopogon borysthenticus* Artemcz. mihi. Херсонщина. Цюрупинський район. с. Цюрупинське. Піскові кучугури біля бору. 10.VIII 1934. Зібр. Ю.М. Прокудін. Визн. І.В. Артемчук», CWU 0050137.

Примітка. Тривалий час вважалося, що в описі виду допущена технічна помилка й замість 9.VIII 1934 вказано 19.VIII 1934. Проте під час досліджень гербарних фондів знайдено зразок, який повністю відповідає тексту протологу. Екземпляри з цього ж місяця від 9.VIII 1934 та 10.VIII 1934, визначені І.В. Артемчуком, але не ввійшли до протологу, ми розглядаємо як *sp. authent.*

Дублет паратипу CWU 0050140 зберігається в Національному гербарії України (KW 000006452) (Shiyan N.M., et al., 2012).

Sp. authent.: «*Tragopogon borysthenticus* mihi. УРСР. Дніпропетровська обл. 2-а тераса р. Дніпра, між с. Сотниче і др. Велика Дубина. 23.09.1929. Зібр. І. Зоз. Визн. І.В. Артемчук, 20.II 1935», CWU 0050133.

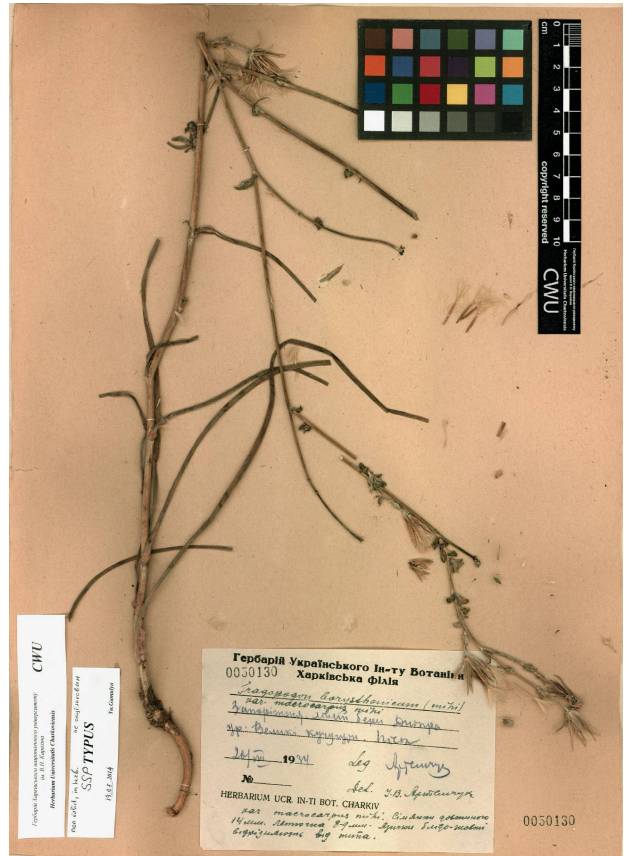

Рис. 2. Гербарний зразок *Tragopogon borysthenticus* var. *macrocarpus* Artemcz. (sp. authentica)

Fig. 2. Herbarium specimen of *Tragopogon borysthenticus* var. *macrocarpus* Artemcz. (sp. authentica)

Sp. authent.: «*Tragopogon borysthenticus* mihi. Дніпропетровщина. Запорізької міськради. Ур. Великі Кучугури в 17 км від с. Біленького. Лівий берег Дніпра. Пісок. 20.VIII 1934. І.В. Артемчук», CWU 0050132.

2. *Tragopogon borysthenticus* Artemczuk var. *macrocarpus* Artemcz., in herb.

Sp. authent.: «*Tragopogon borysthenticus* mihi var. *macrocarpus* mihi. Запоріжжя. Лівий берег Дніпра, ур. Великі Кучугури. Піски. 20.VIII 1934. І.В. Артемчук», CWU 0050130 (рис. 2).

Примітка. Серед матеріалів, опрацьованих І.В. Артемчуком, ми виявили зразок наміченого до опису різновиду *Tragopogon borysthenticus* Artemczuk. На етикетці є припис автора: «var. *macrocarpus* mihi. Сім'янки довжиною 14 мм. Летючка 8–9 мм. Язичок блідо-жовтий відрізняють від типу».

3. *Tragopogon melanantherus* Klokov, 1965, Флора УРСР, 12: 563, 226, Fig. 44; Цвелев, 1989, Флора Европ. части СССР, 8: 53, pro syn. *T. orientalis* L.

За протологом: «RSS Ucr., Kiovia, prope urbem, loco Golossejevo dicto, in querceto-carpineto, 06 VII 1952, M. Klokov. Kioviae conservatur».

Lectotypus (Шиян та ін., 2012): «м. Київ, Лук'янівські яри, 17.VII 1919. Д. Зеров», *KW* 000094540.

Sp. authent.: «*Tragopogon melanantherus* Klokov (= *T. orientalis* auct. p.p., non L.). Окрестности Харькова. Поляны в листовном лесу по склону р. Уды западнее сел Феськи и севернее села Малая Рогозянка. 24.VI 1951. Собр. Н. Цвелев. Опр. М. Клоков, 1.VIII.1959», *CWU* 0050170.

Примітка. Досліджуючи гербарій *CWU*, ми знайшли зразок *Tragopogon melanantherus* Klokov, визначений М. Клоковим ще в 1959 р., під час роботи над описом цього виду як новий вид, що був опублікований у «Флорі УРСР»; при цьому в протолозі цитується лише holotypus. Знайдений зразок можна віднести до аутентичного матеріалу.

4. *Tragopogon leiorhynchus* Klokov, 1965, Флора УРСР, 12: 564, 230, Fig. 45; Цвелев, 1989, Флора Европ. части СССР, 8: 52, pro syn. *T. podolicus* (Besser ex DC.) S. Nikit.

За протологом: «RSS Ucr., ditio Charcoviensis, districtus Vovczankiensis, in pratis inundatis donetzicis infra fluminem Vovcza influentem, 15. VI 1938, N. Bilyk. Kioviae conservatur».

Holotypus (Шиян та ін., 2012): «Луки в заплаві р. Дінця, трохи нижче впадіння р. Вовчої, с. Приліпки Вовчанського р-ну Харківської обл. 15 VI 1938, Г. Білик», *KW* 000006456.

Sp. authent.: «*Tragopogon leiorhynchus* Klokov. Харьковская область, Змиевской р-н, с. Гайдары, лес, дорога. 28. VI 1957. Собр. Зингер. 1. VIII 1959. Опр. М. Клоков», *CWU* 0050169.

Sp. authent.: «*Tragopogon leiorhynchus* Klokov (vel. *T. dasyrynchus* Artemcz.). Харьковская область, Змиевской р-н, с. Гайдары, лес, дорога. 28. VI 1957. Собр. Неспела. 1.VIII 1959. Опр. М. Клоков», *CWU* 0050168.

Sp. authent.: «*Tragopogon leiorhynchus* Klokov (*T. podolicum* auct. non. Bess.). Ок. Харькова. Луг окрестностей Залютино. 21.VI 1940. Собр. Азеев. 1.VIII 1959. Опр. М. Клоков», *CWU* 0050165.

Sp. authent.: «*Tragopogon leiorhynchus* Klokov (*T. podolicum* auct. non. Bess.). Ок. Харькова. Луга

у впадения в р. Донец р. Уды. 11.VI 1951. Собр. Цвелев. 1.VIII 1959. Опр. М. Клоков», *CWU* 0050164.

Sp. authent.: «*Tragopogon leiorhynchus* Klokov (vel. *T. dasyrynchus* Artemcz.). Харьковская обл, Змиевской р-н. Склоны водоема биостанции. 6.VII 1947. Собр. З. Касьяненко. 1.VIII 1959. Опр. М. Клоков», *CWU* 0050167.

Примітка. Наведені вище зразки з колекції *CWU* ми розглядаємо як sp. authent., оскільки вони були опрацьовані М. Клоковим під час опису *T. leiorhynchus*, про що свідчать визначення автора, датовані 1959 р. Слід зазначити, що всі зразки зберігалися в одній папці, на обкладинці якої вказана дата визначення вміщеного в ній матеріалу.

5. *Tragopogon tauricus* Klokov, 1965, Флора УРСР, 12: 566, 239; I. Richards. 1976, Fl. Europ. 4: 324, pro syn. *T. dubius* Scop.; Цвелев, 1989, Флора Европ. части СССР, 8: 54, pro syn. *T. dubius* Scop.

За протологом: «RSS Ucr., ditio Taurica, Tauria meridionalis, Jalta major, Hortus botanicus Nikitensis, in declivibus sponte, 23.VII.1955, M. Klokov. Kioviae conservatur».

Lectotypus (Shiyan et al. 2012): «Крим, Ялтинський р-н, Нікітський бот. сад. [...] Засмічені кам'яністі місця, 23 VII 1955, М. Клоков», *KW* 000077623.

Sp. authent.: «*Tragopogon tauricus* Klokov (= *T. majus* auct. fl. taur. non Jacq.). Собрано на Ай-Петринської яйле. Впадини (низина) зашиты 1911 г. Цв. 4–1 редко. 16.VII.1914 [а также от 02. и 03.VIII 1914]. Собр. К. Левандовскій. Опр. А. Яната. N[otae] c[riticae]. М. Клоков, 1.VIII 1959», *CWU* 0053191. *CWU* 0053193, *CWU* 0053194.

Sp. authent.: «*Tragopogon tauricus* Klokov (= *T. majus* auct. fl. taur. non Jacq.). Собрано: Ай-Петринский опытный участок. Собр. П.В. Крыжевскій. 14–27. VII 1915», *CWU* 0053188 – *CWU* 0053190.

Sp. authent.: «*Tragopogon tauricus* Klokov (= *T. majus* auct. fl. taur. non Jacq.). Собрано на сенокосе, на нижнем плато Караби Яйла до дер. Казанлы. Пл. 1., рас. 3. 22.VI 1915. Собр. Крыжевскій», *CWU* 0053195.

Sp. authent.: «*Tragopogon tauricus* Klokov (= *T. majus* auct. fl. taur. non Jacq.). Собрано: Ай-Петринский опытный участок. Собр. П.В. Крыжевскій. 14. VII 1915», *CWU* 0053192.

Sp. authent.: «*Tragopogon tauricus* Klokov (= *T. majus* auct. fl. taur. non Jacq.). Скалистые хребты Сюр-Кая. 14.VI 1949. s. coll.», *CWU* 0053187.

Примітка. Хоча наведені вище зразки не цитовані в українській частині опису виду у «Флорі УРСР», але всі вони є *sp. authent.*, оскільки зберігались під спільною обкладинкою за назвою «*T. tauricus* Klokov» та етикеткою, написаною М. Клоковим: «*T. tauricum* Klokov. (= *T. majus* auct. fl. Taur. non Jacq., 1.VIII.1959). М. Клоков» з приміткою вгорі «Вся пачка!».

Таким чином, у результаті досліджень фондів Гербарію *CWU* нами віднайдено 36 аутентичних зразків, з яких один – голотип і 10 – паратипів п'яти видів роду *Tragopogon*, описаних українськими ботаніками І.В. Артемчуком і М.В. Клоковим. Усі аутентичні гербарні зразки сфотографовані та відскановані, їхні зображення можуть надаватися науковцям для досліджень.

Подяки

Автор статті висловлює щире подяку куратору Національного гербарію України (KW) Інституту ботаніки НАН України імені М.Г. Холодного канд. біол. наук Н.М. Шиян за цінні консультації та критичні зауваження, зроблені під час підготовки статті до друку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Artemchuk I.V. *Tragopogon* L. u flori URSR. In: *Trudy Nauk.-Dosl. In-tu botaniky Khark. derzh. un-tu*, 1937, vol. 2, pp. 23–57. [Артемчук І.В. *Tragopogon* L. у флорі УРСР // Тр. наук.-досл. Ін-ту ботаніки Харк. держ. ун-ту. – 1937. – Т. 2. – С. 23–57].
- Dogadina T.V., Gamulya Yu.G. Herbariy Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina (*CWU*). In: *Gerbariyi Ukrainy. Index Herbariorum Ucrainicum*. Ed. N.M. Shiyani, Kyiv: Alterpres, 2011, pp. 299–315. [Догадіна Т.В., Гамуля Ю.Г. Гербарій Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (*CWU*) // *Гербарій України. Index Herbariorum Ucrainicum* / Ред.-укладач Н.М. Шиян. – К.: Альтерпрес, 2011. – С. 299–315].
- Klokov M.V. *Tragopogon* L. In: *Flora URSR.*, Kyiv: AN URSR, 1946, vol. 12, pp. 217–243, 561–567. [Клоков М.В. *Tragopogon* L. // *Флора УРСР*. – К.: Вид-во АН УРСР, 1946. – Т. 12. – С. 217–243, 561–567].
- Shiyani N.M., Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.M. *Ukr. Bot. J.*, 2012, **69**(3): 319–327. [Н.М. Шиян, С.Л. Мосякін, М.М. Федорончук. Типіфікація таксонів родини *Asteraceae* флори України: роди *Taraxacum* Wigg. і *Tragopogon* L. // *Укр. ботан. журн.* – 2012. – **69**(3). – С. 319–327].
- Tsvelev N.N. *Tragopogon*. In: *Flora Evropeyskoy chasty SSSR*, Leningrad: Nauka, 1989, vol. 8, pp. 46–56. [Цвелев Н.Н. *Tragopogon* // *Флора Европейской части СССР*. – Л.: Наука, 1989. – Т. 8. – С. 46–56].

Рекомендує до друку
М.М. Федорончук

Надійшла 15.10.2015

Гамуля Ю.Г. Аутентичні матеріали видів роду *Tragopogon* у гербарії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (*CWU*). – Укр. ботан. журн. – 2016. – **73**(4): 404–408.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

Наведено перелік аутентичних гербарних зразків видів роду *Tragopogon*, описаних і досліджених І.В. Артемчуком і М.В. Клоковим, які зберігаються в гербарії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (*CWU*). Встановлено наявність 36 аутентичних зразків, серед яких голотип *Tragopogon borysthenticus* Artemczuk, а також 12 паратипів і 23 зразки, котрі також можна віднести до аутентичного матеріалу видів *Tragopogon borysthenticus* Artemczuk, *T. borysthenticus* Artemczuk var. *macrocarpus* Artemcz., *T. podolicus* (Besser ex DC.) Artemczuk, *T. melanantherus* Klokov, *T. leiorhynchus* Klokov, *T. tauricus* Klokov.

Ключові слова: гербарій *CWU*, *Tragopogon*, аутентичний матеріал, голотип, паратип

Гамуля Ю.Г. Аутентичные материалы видов рода *Tragopogon* в гербарии Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина (*CWU*). – Укр. ботан. журн. – 2016. – **73**(4): 404–408.

Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина
пл. Свободы, 4, г. Харьков, 61022, Украина

Приведен перечень типовых гербарных образцов видов рода *Tragopogon*, описанных и исследованных И.В. Артемчуком и М.В. Клоковым, которые хранятся в Гербарии (*CWU*) Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина. Установлено наличие 36 аутентичных образцов, среди которых голотип *Tragopogon borysthenticus* Artemczuk, а также 12 паратипов и 23 образца, которые могут быть отнесены к аутентичным материалам видов *Tragopogon borysthenticus* Artemczuk, *T. borysthenticus* Artemczuk var. *macrocarpus* Artemcz., *T. podolicus* (Besser ex DC.) Artemczuk, *T. melanantherus* Klokov, *T. leiorhynchus* Klokov, *T. tauricus* Klokov.

Ключевые слова: гербарий *CWU*, *Tragopogon*, аутентичный материал, голотип, паратип